

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitvlvm X. Cùm esses.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

Corollarium. Consilium & cautio est, s.v.g. Abbas aut Rector Ecclesiæ intelligat, quod aliquis beneficiarius relinquere velit mortuus suæ Ecclesiæ, ut suadeat illi facere donationem absolutam inter vivos, & rem donatam tradat; nam hoc casu non facile poterit donatio impugnari, dummodo instrumento authenticò, vel duobus testibus firmata sit.

Quia.

Immo Clerici de his, quæ ex paterna successione, vel cognationis jure, aut artificio suo, vel donatione consanguineorum & amicorum, non habito respectu ad Ecclesiam, ad ipsos pervenerunt, liberè mortis causâ disponere possint, de his tamen, quæ consideratione Ecclesiæ perceptant, nullum de jure facere possunt testamentum.

De quibus bonis Clerici testari possint.

Notandum. Clerici de bonis non profectijs ab Ecclesia, liberè disponere possunt, seu inter vivos, seu mortis causâ, non autem de ijs bonis, quæ ex Ecclesiasticis titulis perceperunt, aut quæ ipsis Ecclesiæ inuito donata, aut relicta sunt.

Coroll. Cùm Clericis libera disponendi facultas data sit de ijs, quæ industriâ acquisiverunt, valde probabilis est sententia multorum, quæ etiam *Imola hic tenet in fine cap.* quæ Clerico pro Missis v. g. celebrandis donantur, tanquam vitæ stipendia; item beneficiales redditus, quatenus justum stipendium non excedunt, absoluto jure ad beneficiarium spectare, ut liberè disponere possit. Sicuti ex communi docui *lib. 4. tra. 2. c. 3. n. 2.* Veruntamen per consuetudinem, per quam jus constitui potest, in pluribus Ecclesijs contrarium introductum est, ut, tametsi constet, bona, quæ beneficiarius reliquit, non ex reddituum Ecclesiasticorum abundantia, sed per parsimoniam ejus, ac veluti industriam acquisita fuisse, hæredibus, seu ab intestato, seu ex testamento non permittantur, sed Ecclesiæ applicantur.

Cùm effes.

Episcopus Hostiensis Alexandro III. proposuit consuetudinem vigere in diocesi sua, ut testamenta, nisi septem, aut quique testium subscriptionem habeant, penitus rescindantur, sicuti lege Casarea decretum est: ad hoc respondet Papa, quia id à divina Lege, & SS. Patrum institutis, & generalis Ecclesiæ consuetudine, alienum est, eò quod scriptum sit in ore duorum vel trium testium ster omne verbum, se improbare consuetudinem illam, & decernere, ut testamenta, quæ parochiani coram parochio suo, & tribus, vel duabus alijs idoneis personis per modum ultimæ Voluntatis fecerint, firma permanent, sub anathematis comminatione prohibens, ne quisquam talia testamenta rescindere audeat.

1. Latè nonnunquam accipitur nomen testamenti, pro quavis mentis Testatione,
2. Ad valorem testamenti, quot testes requirantur in territorio temporali Romani Pontificis.

Notandum primum. Nomen Testamenti interdum latè accipitur pro quavis mentis testatione, quæ mortis causâ sit. Ita sumitur ex hoc c. siquidem de ultima Voluntate generatim legibus Cæsareis statutum est, ut vel 7. testes adhibeantur, si sit testamentum legale, & propriè dictum, in quo hæres institutus sit; vel quinque testes, si sit ultima dispositio, videlicet codicillus, aut mortis causâ donatio. Vide, quæ dixi lib. 3. tra. 4. c. 12. n. 4. & tra. 5. c. 1. & 8.

2. Notandum secundum. In locis temporali jurisdictioni Romani Pontificis subditis sufficit ad valorem testamenti, si duo testes unâ cum Parocho adhibiti sint. Hic est fermè communiter receptus hujus cap. intellectus, sicuti docui cit. tra. 5. c. 2. in fine.

Pro majore intellectu adverte primò. Testes in testamento, seu ultima Voluntate requisitos esse de forma substantiali, & non tantum probatorios, sicuti hic rectè docet Covar. n. 8. nam spectato jure naturali ac gentium ad actus probationem sufficiunt duo testes: cum itaque præter eos etiam Parochus requiritur, signum est, præsentiam testium etiam in foro Ecclesiæ requiri seu formam substantialem; adeò, ut si Testamentum coram duobus, aut tribus testibus sine parocho conditum sit, pro irritò haberi debeat, & si alioquin de defuncti Voluntate non dubitetur: secus est, si quatuor testes adhibeantur, nam duo testes suppleant vices unius, quantumcunque maximæ sint auctoritatis, ait Covar. hic n. 14. & simile quid de duobus testibus vicem tabellionis suppleantibus dixi in materia de testibus.

Adverte secundò. Pontificem hic satis significare, quòd Clerici aliarum omnium

Ecclesiarum possint se conformare huic decreto, ita, ut eorum testamenta etiam in terris Imperij secundum formam hic tantum tuta censeri debeant. Sicuti docet Covar. v. testamentum. q. 57. n. 3. Verummen in hac re attendi debet ad consuetudinem locorum, sicuti monuit Molin. de 133. n. 7. in 2. tra. juxta quam receptum est, ut testamenta, & alia ultimæ dispositionis à beneficiariis facta, ad causas profanas, secundum jus Cæsareum regere debeant, & ideo nisi septè aut quinque testes, aliasque solemnitates habeant, recipi possint, eò quòd rectè rationi contrarium non sit, si in causis his, suapte naturæ politicis, Clerici se conforment legibus secularibus locorum, in quibus ut maxime civis versantur. Sicuti docui lib. 1. tra. 6. 13.

CAPITULUM XL Relatum.

PARAPHRASIS.

Quidam Judices, quando circa Testamentum, seu ultimas voluntates, in quibus Clericis relictum aliquid fuit, controversiæ motæ sunt, pro valore Testamentorum, seu ultimarum voluntatum probare non solebant, nisi septè aut quinque idonei testes adhibiti essent, id Alexander III. reprobans ait, cum eorum causa non secundum leges, sed secundum Canones tractari debeant, quoniam secundum Scripturam sacram duo, vel tres idonei testes sufficiant, id iudicandum ecclesiasticis esse sequendum, ut in eodem Testamento, siue ultimis Voluntatibus plus non requiratur.

SUMMARIUM.

1. Ultima Voluntates ad pias causas sunt examinanda ad rigorem legum civilium, sed secundum benignitatem Canonice.